

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hizb-ut Tahrir Emiri Şeyh Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin Sorularına Verilen Cevaplar

Soru Cevap

1-Zekât Verilmesi Farz Olan Meyve ve Ürünlerin Çeşitleri

2- Rikaz İle İlgili Hükümler

es-Sikatu Billah

Soru:

Kıymetli Emirimiz ve Celil Şeyhimiz: Zekâtın farz olduğu meyve ve ürünler nelerdir? Bugün örneğin yağın zekâtını verenler bile var. Bu konudaki kural ve kaide nedir? Rikaz'da beşte bir zekât olduğu bilinmektedir. Benim sorum şudur: Bazı insanlar, Osmanlılara ait define buldular [Askerlerin erzak sandıkları gibi]. Bulunan definenin beşte bir zekâtını verdikten sonra bulan kimse onu mülk edinebilir mi? Yoksa o define, İslam Devletine ait olup emanet olarak korunmalı ve yakında da Allah'ın izniyle devlet kurulduğunda devlete iade edilmeli midir? Allah Subhânehu ve Teâlâ sizi korusun.

Ebu Hisamuddin, Tarqumiya, el- Halil, Filistin

Cevap:

es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh

1- Zekât verilmesi farz olan meyve ve ürünler, buğday, arpa, hurma ve kuru üzümdür. Hadislerde geçenler sadece bunlardır. Diğer ürünler bunlara dâhil olmazlar. Bunun delilleri şunlardır:

A- Musa bin Talha, Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

“Rasûl SallAllahu Aleyhi ve Sellem İنا سن رسول الله صلى الله عليه وسلم الزكاة في هذه الأربعة: الحنطة، والشعير، والتمر، والزبيب سادة şu dört hususta zekâtı farz kıldı: Buğday, arpa, hurma ve kuru üzümdür.” [el-Taberânî] Yine Musa b. Talha'dan rivayet edildiğine göre

“Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem Muaz ibn Cebel'i Yemen'e gönderirken ona sadece şu dört husustan zekât almasını emretti: Buğday, arpa, hurma, kuru üzüm.” [Ebu Ubeyd] Bu hadisler, hangi meyve ve ürünlerde zekâtın farz olduğunu açıklarlar. Zekât, sadece şu dört husustan alınır: Buğday, arpa, hurma ve kuru üzüm. Bunlar dışındaki diğer meyve ve ürün çeşitlerinden zekât alınmaz. Çünkü ilk hadis, hasra delalet eden “İنا” “Sadece” edatı ile söze başladı.

B- el-Hâkim, el-Beyhaki ve et-Taberânî rivayet ettiğine göre

حين بعثهما النبي صلى الله عليه وسلم إلى اليمن. يعلمان الناس أمر دينهم. فقال: لا تأخذوا الصدقة إلا من هذه الأربعة: الشعير، والحنطة، والزبيب، والتمر “Nebi SallAllahu Aleyhi ve Sellem, Ebu Musa ve Muâz'ı insanlara dinlerini öğretmeleri için Yemen'e gönderirken onlara şöyle dedi: “Sadece şu dört husustan zekât alın: Arpa, buğday, kuru üzüm ve hurma.” [el-Beyhaki, hadis hakkında şöyle dedi: Râvileri güvenilir ve muttasıl bir hadistir.] Bu hadisin zekât alınacak meyve ve ürünleri dört çeşitle sınırlandırdığı açıktır. Çünkü “إنا” “Sadece” edatı, nefiy veya nehy gibi olumsuz bir edat ile beraber zikredildiğinde, kendisinden önceki geçenleri kendisinden sonrakiler ile sınırlar. Yani zekâtın sadece, o “Sadece” edatından sonra gelen dört sınıftan, arpa buğday, kuru üzüm ve hurmadan alınması gerektiği ile kayıtlar.

C- Çünkü hadiste geçen buğday, arpa, hurma ve kuru üzüm lafızları, camit isimlerdir. Bu camit isimler, ne mefhumen ne de mantuken diğer lafızları kapsamazlar. Çünkü camit isimler, sıfat isim ve mana isim değıllerdir. Aksine kendilerine bu isim ve ad verilen nesnelere ile sınırlı olurlar. Bu

nedense o camit lafızdan gıdalar, kuru ya da dayanıklı ürünler anlamı çıkarılmaz. Çünkü bu lafızlar, bu anlamlara ve sıfatlara delalet etmezler. Dolayısıyla zekâtın farziyetini sadece dört çeşit meyve ve ürün ile sınırlayan bu hadisler, şu hadislerde geçen genel lafızlar ile tahsis edilirler:

فيما سقت السماء العشر، وفيما سقي بغرب، أو دالية، نصف العشر
"Semann suladığında onda bir öşür vardır. Su tulumu veya kova ile sulananda ise yirmi de bir öşür vardır." Buna göre anlam şöyle olur; Gökyüzünün suladığı buğday, arpa, hurma ve kuru üzümde onda bir öşür vardır. Su tulumu ya da kova ile sulananlarda ise yirmide bir öşür vardır.

D- Bu dört sınıf meyve ve ürün dışındakilerde zekât yoktur. Bu yüzden mısır, pirinç, fasulye, nohut, mercimek, diğer hububat ve baklagillerden zekât alınmaz. Yine elma, armut, şeftali, kayısı, nar, portakal, muz ve diğer meyve çeşitlerinden de zekât alınmaz. Çünkü buğday, arpa, hurma ve kuru üzüm lafızları bu ürün ve meyveleri kapsamaz. Ayrıca bu ürün ve meyveler ile ilgili kayda değer alınabilecek sahih bir nass ve icma da gelmiş değildir. Bunlarda kıyas da olmaz. Çünkü zekât ibadetlerdendir. İbadetlerde ise kıyas olmaz. Sadece nassta geçenler ile yetinilir. Ayrıca acur, salatalık, kabak, patlıcan, şalgam, havuç gibi sebze ve yeşilliklerden de zekât alınmaz. Ömer, Ali, Mücahit ve diğerlerinden, sebze ve yeşilliklerde zekâtın farz olmadığı rivayet edildi. Bu görüşü, Ebu Ubeyd, el-Beyhaki ve diğerleri rivayet ettiler.

2- Rikaz hakkındaki sorunun ikinci kısmına gelince, Rikaz bulan kimse, onun beşte birini İslam Devletine teslim eder. Devlet de onu Müslümanların maslahatları için harcar. Geri kalan dörtte biri ise Rikaz'ı bulana ait olur. Yalnız Rikaz, bir başkasına ait olan bir arazide bulunmuş olmamalıdır. Ancak bugün olduğu gibi bir ortada İslam Devleti yoksa Rikaz'ı bulan kişi, beşte birini fakirlere, miskinlere ve Müslümanların maslahatlarına harcar. Bu konuda en doğru olanı araştırır. Geri kalanlar ise onun olur. Bunun delili şudur:

A- Rikaz, gümüş, altın ya da mücevher olsun, inci ya da silah ve takı olsun toprakta gömülü olan mala denir. İster Mısırlılar, Babilliler, Asurlular, Sasaniler, Romalılar, Yunanlılar gibi eski milletlerin kral ve büyüklerinin mezarlarında bulunan madeni paralar, süsler ve mücevherler olsun, isterse eski yıkık şehirler ve tepelerde olsun, ister küplere konulu altın, isterse gümüş paralar olsun, ister cahiliye günlerinde, isterse İslam devrinde toprağa gömülmüş olsun bunların hepsi Rikaz sayılır.

Rikaz, "رَكَز، يركز، رَكَز" "Rakeze Yerküzü" kökünden türemiştir. Tıpkı gizli olduğunda "غرز يغرز" "Ğaraze, Yağrizu" kökünden türeyen fiil gibi. Mızrak toprağa saplandığında "رَكَز الرمح" "Rakeze er-Rumh" denilir. Gizli sese de "Rikzu" denir. Allah *Subhânehu ve Teâlâ* şöyle buyurdu:

"Veya onların gizli bir seslerini işitiyor musun?" [Meryem 98] Madene gelince, gökler ve yer yaratılırken Allah'ın yeryüzünde yarattığı altın, gümüş, bakır, kurşun vb. şeylere denir. Maden kelimesi, "عَدَنَ فِي الْمَكَانِ يَعْدَنُ" "Adene, Yadinu fil mekân" kökünden türemiştir. Bir yerde ikamet eden için "Adene bi't-mekân" denir. İkame ve ebedilik yurdu olduğu için Adn cennetine bu isim verilmiştir. Maden, insanların gömdükleri değil, Allah'ın yeraltında yarattığı elementlerdir. Böylece maden, Rikaz'dan farklıdır. Çünkü Rikaz, insanların gömdüklerine denir.

B- Rikaz ve madende asıl olan şu hadisi şeriflerdir: Ebu Hurayra, Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle dediğini rivayet etti:

العجماء جرحها جبار، وفي الرَكَز الخمس
[Ebu Ubeyd] Abdullah ibn Amr'ın rivayet ettiğine göre

أن النبي صلى الله عليه وسلم سئل عن المال الذي يُوجد في الخرب العادي، فقال: فيه وفي الرَكَز الخمس
şeylerin hükmünü Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*'e sorunca "Onda ve Rikaz'da beşte bir vardır" cevabını verdi." Ali bin Ebi Talib'ten Nebi *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*'in şöyle dediği rivayet edildi:

وفي السيوب الخمس. قال: والسيوب عروق الذهب والفضة التي تحت الأرض
Suyub'ta beşte bir var. "Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*: "Suyub, yeraltında olan altın ve gümüş ocaklarına denir." [İbn Kudame, Muğni]

C- Buna göre altın, gümüş, süs, mücevher, vb şeyler gibi mezarlarda, tepelerde, eski milletlerin şehirlerinde, ölü arazilerde, eski harabelerde bulunan tüm gömülü mallar, ister cahiliye gömüsü olsun, ister İslam devrindeki Müslümanların gömüsü olsun, bulana ait olur. Onun beşte birini Beytu'l Mal'a zekât olarak verir.

Tüm tükenir az madenlerde durum böyledir. Tükenmezler böyle değildir. Yani altın ve gümüş gibi sınırlı madenler, ister altın ve gümüş yatağı olsun, isterse külçe olsun, birine ait olmayan ölü bir arazide bulduklarında, bulana ait olurlar. Onun beşte birini Beytu'l Mal'a zekât olarak verir. Tükenmez olursa, yani belli bir miktarı ile sınırlandırılmaz maden yatakları olursa, kamu mülkiyeti hükmünü alırlar ve bunlar için başka ayrıntılar söz konusudur.

Rikaz ve maden bulanlardan alınan beşte bir zekât, Fey hükmündedir. Beytu'l Mal içinde Fey ve Haraç Divanı arasına konulurlar. Fey ve Haracın harcadığı yere harcanırlar. Onların tasarruf yetkisi Halifeye aittir. Ümmetin işlerini gütmek ve maslahatlarını gidermek için içtihat ve görüşüne göre hayır ve uygun gördüğü yerlere onları harcar.

D- Bir kimse, kendi arazisinde veya binasında Rikaz veya maden bulursa, ister arazi veya binayı miras yoluyla almış olsun, isterse bir başkasından satın almış olsun, bulunanlar bulana ait olur. Her kim de başkasının arazisinde veya binasında Rikaz veya maden bulursa, bulunan Rikaz veya maden, Rikaz veya madeni bulana değil arazi veya bina sahibine ait olur.

Kardeşiniz Ata İbn Halil Ebu Raşta

Facebook sayfasının linki:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=220629058105179>